Sprawozdanie

z monitoringu zgodności z prawem przebiegu wydarzenia

oraz zgodności z prawem czynności administracji publicznej w czasie

„Marszu Niepodległości" z 11 listopada 2021 roku

I. Podstawa sporządzania sprawozdania

W dniu 10 listopada 2021 roku, z inicjatywy Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości" zawarte zostało pomiędzy Stowarzyszeniem a Instytutem na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris *Porozumienie o monitoringu zgodności z prawem przebiegu zgromadzenia oraz czynności nadzoru nad zgromadzeniami*. Zgodnie z postanowieniami porozumienia, Instytut Ordo Iuris objął monitoringiem prawnym zarówno zgodność z prawem przebiegu wydarzenia z 11 listopada 2021 roku „Marsz Niepodległości", jak i czynności administracji publicznej w czasie uroczystości.

Porozumienie zastrzegało pełną niezależność Instytutu Ordo Iuris w prowadzeniu monitoringu oraz w sporządzeniu raportu końcowego. Stowarzyszenie „Marsz Niepodległości" gwarantowało prawnikom Ordo Iuris dostęp do spotkań organizacyjnych poprzedzających wydarzenie, zaś w jego dniu zobowiązano się do umożliwienia prowadzenia szerokiego monitoringu na wszystkich poziomach organizacji wydarzenia, włącznie z dostępem do komunikacji krótkofalowej Straży Marszu.

Zgodnie z postanowieniami porozumienia, w terminie do dnia 18 listopada 2021 r. roku Instytut Ordo Iuris zobowiązał się opublikować pisemne sprawozdanie z czynności monitoringu, bez prawa korekt ze strony Stowarzyszenia „Marsz Niepodległości".

II. Czynności monitoringu w dniu zgromadzenia

W uzgodnieniu ze Stowarzyszeniem „Marsz Niepodległości" Instytut Ordo Iuris wskazał obserwatorów:

- adw. Jerzego Kwaśniewskiego,
- adw. Magdalenę Majkowską,
- adw. Pawła Szafrańca,

- adw. Franciszka Micherę,
- adw. Tomasza Budnikowskiego,
- apl. adw. Grzegorza Górkę,
- apl. radc. Przemysława Klimka,
- Beatę Trochanowską,
- Kamila Smulskiego,
- Witolda Łukasika,
- Pawła Tempczyka.

przemieszczających się w różnych blokach zgromadzenia.

III. Obserwacje szczegółowe

1. Przed rozpoczęciem wydarzenia

Bezpośrednio przed rozpoczęciem wydarzenia, przy Rotundzie w pobliżu Ronda Dmowskiego, miała miejsce kontrmanifestacja Obywateli RP, której uczestnicy przepychali się ze strażą Marszu Niepodległości, ta jednak zachowała spokój i pełen profesjonalizm, nie dając się sprowokować. Strażnicy próbowali przekonać również kontrmanifestantów do zachowania kultury podczas udziału w manifestacji. Funkcjonariusze Policji z uwagi na bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa podjęli decyzję o ewakuacji kontrmanifestantów. W związku z tym, że stawiali oni opór i nie chcieli dobrowolnie opuścić zajmowanego miejsca, funkcjonariusze Policji, stosując środki przymusu bezpośredniego przenieśli kontrmanifestantów w inne miejsce tak, żeby nie doszło do konfrontacji z uczestnikami Marszu Niepodległości.

2. Przebieg wydarzenia

Wydarzenie otwarto punktualnie o godz. 13:00. Przedsięwzięte przez inicjatora zgromadzenia środki bezpieczeństwa, do których należało zaangażowanie licznych osób funkcyjnych działających w imieniu inicjatorów zgromadzenia, jak również licznej i ponadstandardowo wyposażonej i przeszkolonej Straży Marszu oraz współpraca z Policją i Żandarmerią Wojskową, zapewniły sprawne, adekwatne i niezwłoczne reakcje na ekscesy mogące zakłócić przebieg wydarzenia. Dotyczy to w szczególności zabezpieczenia interakcji ze wspomnianymi kontrmanifestantami zgromadzonymi przy Rondzie Dmowskiego w pobliżu Rotundy.

Nie zaobserwowano wśród uczestników Marszu Niepodległości zachowań agresywnych.

3. Zaobserwowane incydenty bez wpływu na pokojowy przebieg całego zgromadzenia

Od ww. zdarzeń odróżnić należy incydenty z udziałem uczestników Marszu, o niewielkim znaczeniu dla pokojowego przebiegu całego zgromadzenia, opisane poniżej.

Użycie rac świetlnych (częstsze) czy użycie petard (sporadyczne) mogące miejscami spełniać znamiona wykroczenia z art. 51 § 1 lub § 2 Kodeksu wykroczeń (dalej: k.w.), bądź art. 83 k.w.[1]. Nie odnotowano w toku monitoringu szkód związanych z użyciem rac lub petard, a inicjatorzy wydarzenia prosili uczestników, aby nie posługiwać się środkami pirotechnicznymi.

Zaobserwowano kilkukrotnie uczestników wchodzących na **dachy przystanków** komunikacji miejskich, w większości przypadków prawidłowo reagowała wówczas Straż Marszu.

Z doniesień medialnych powzięto informację o **spaleniu flagi Republiki Federalnej Niemiec**, które jednak nie spełnia znamion występku z art. 137 § 2 Kodeksu karnego, bowiem ta flaga nie została wystawiona publicznie przez przedstawicielstwo tego państwa lub na zarządzenie polskiego organu władzy. **Spalono** także **portret** byłego premiera **Donalda Tuska**, jednakże powyższe zachowanie także nie spełnia znamion przewidzianego w polskim systemie prawnym czynu zabronionego, poza ewentualnym **zaśmiecaniem**.

Sporadycznie zaobserwowano uczestników wydarzenia spożywających **alkohol**, a także **zaśmiecanie** (głównie pozostałościami po odpalonych racach).

4. Symbolika stosowana przez uczestników zgromadzenia

Dominującą symboliką stosowaną przez uczestników zgromadzenia były barwy narodowe oraz znaki organizacji społecznych, symbole religijne, transparenty prezentujące hasła patriotyczne i historyczne

Prezentowane symbole obejmowały flagi licznych państw oraz regionów, liczne symbole organizacji społecznych i poszczególnych bloków Marszu. Znaczną część symboliki były znaki klubów sportowych piłkarskich prezentowane przez zgodnie maszerujące grupy kibicowskie (Zawisza Bydgoszcz, ŁKS Łódź, GKS Katowice, ŁKS Łomża i inne). Pojawiały się również symbole patriotyczne kojarzone ze współczesnymi ruchami społecznymi – Mieczyk Chrobrego, Falanga. Obecność kilku flag legalnej włoskiej organizacji antyglobalistycznej i nacjonalistycznej „Forza Nuova" była całkiem nieproporcjonalna do uwagi, jaką skupili na sobie jej przedstawiciele ze strony niektórych mediów.

5. Hasła skandowane przez uczestników wydarzenia

Wśród **skandowanych przez inicjatorów wydarzenia dominowały hasła** „Bóg, Honor i Ojczyzna" i „Cześć i chwała bohaterom". Liczne były hasła o charakterze religijnym i patriotycznym, w tym pieśni patriotyczne, religijne oraz modlitwy (prowadzone również z

[1] Podkreślić należy, że wydarzenie Marsz Niepodległości nie stanowiło zgromadzenia w myśl ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. z 2015 r. poz. 1485 ze zm.) zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy. Nie można zatem mówić w tym wypadku o spełnieniu znamion wykroczenia z art. 52 § 1 k.w.

platformy inicjatorów wydarzenia na czele pochodu), w tym „Bogurodzica", „Rota", „Salve Regina", „Mazurek Dąbrowskiego".

Hasła inicjowane i skandowane przez uczestników zgromadzenia wybiegały w kilku sytuacjach poza ten zakres, sporadycznie posługując się słowami wulgarnymi lub odnoszącymi się do ruchu politycznego LGBT, a także Unii Europejskiej. Wznoszono również hasła pochodzenia historycznego („Raz sierpem, raz młotem, czerwoną hołotę") oraz hasła krytyczne pod adresem Prezydenta m.st. Warszawy czy stacji TVN. Należy zauważyć, że używanie w miejscu publicznym słów powszechnie uznawanych za nieprzyzwoite wypełnia znamiona wykroczenia z art. 141 k.w.

IV. Wnioski z przeprowadzonego monitoringu przebiegu zgromadzenia

Wedle szacunków inicjatorów wydarzenia uczestniczyło w nim około 150.000 uczestników. Uczestnikami zgromadzenia były rodziny z dziećmi, reprezentanci znacznej liczby organizacji społecznych i politycznych, wspólnot religijnych. Media podkreślały obecność przedstawicieli wielu narodowości i religii.

W toku obserwacji nie stwierdzono jakichkolwiek sprzecznych z prawem działań inicjatora Marszu. Odnotowane, nieliczne w skali Marszu, ekscesy uczestników spotykały się z właściwą reakcją inicjatora wydarzenia.

Warszawa, 18 listopada 2021 roku,

W imieniu zespołu obserwatorów,

adw. Jerzy Kwaśniewski
Prezes Zarządu
Instytutu na rzecz Kultury Prawnej
Ordo Iuris